

DRAGOȘ MARIAN RĂDULESCU

UNIUNEA EUROPEANĂ
-
DE LA TRADIȚII LA DREPTURI
FUNDAMENTALE

*Afirmarea dreptului fundamental al omului la un
mediu sănătos*

Copyright © 2012, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RĂDULESCU, DRAGOȘ MARIAN

**Uniunea Europeană - de la tradiție la drepturi
fundamentale : afirmarea dreptului fundamental al omului
la un mediu sănătos / Dragoș Marian Rădulescu. - București :**
Pro Universitaria, 2012

Bibliogr.

ISBN 978-606-647-526-6

341.217(4) UE

CAPITOLUL I

NORME DE CONVIEȚUIRE ÎN SOCIETATE

În cadrul societății au existat întotdeauna o serie de reguli de comportament, care au avut ca scop stabilirea unor limite în ceea ce privește conduita umană, fiind impuse membrilor acesteia, pentru o mai bună conviețuire.

Caracteristica principală a acestor reguli a fost faptul că, fiind creația societății, încălcarea lor a fost sancționată tot de societate, prin sancțiuni verbale, ce au îmbrăcat forma disprețului, muștrării, a oprobriului public sau chiar a izolării sau alungării celui vinovat din cadrul societății și, mai puțin, prin sancțiuni fizice.

Totuși există și cazuri când încălcarea acestor norme sociale este sancționată fizic, existând proverbe românești care spun că „bătaia este ruptă din Ra?” sau că „unde dă mama crește”, prevăzând astfel sancțiuni fizice și nu verbale pentru încălcarea normelor sociale¹.

Fiind o creație a societății, normele de conviețuire în societate preiau una din cele mai importante reguli de conviețuire în societate, și anume faptul că sunt acceptate în mod voluntar de către oameni, datorită convingerilor intime, fără a fi nevoie de o amenințare din partea cuiva și cu atât mai puțin din partea statului.

Majoritatea regulilor au apărut ca urmare a unor experiențe de viață desfășurate pe parcursul vieții mai multor generații de oameni și pot fi, cu ușurință, calificate ca „înțelepciune populară” sau „tezaur de proverbe populare”.

Apărute în cadrul societății normele de conviețuire în societate îmbracă, în marea lor majoritate, o formă nescrisă, fiind transmise pe cale orală din generație în generație, ca o moștenire neprețuită, sau așa cum spune un alt proverb românesc „Cine nu are bătrâni să-i cumpere, iar cine are să-i cinstească”.

Normele de conviețuire în societate au reflectat întotdeauna trăsăturile societății care le-a dat naștere, fiind diferite de la o societate la alta și de la o perioadă istorică

¹ Cu toate că în alte state pentru astfel de fapte se aplică chiar pedeapsa cu moartea, uneori chiar de membrii familiei celui vinovat: „Du'a Khalil Aswad, o fată de 17 ani a fost ucisă cu pietre în Irak numai pentru că a îndrăznit să iubească un băiat care nu era de aceeași religie cu ea. Un necunoscut a filmat scena și a postat-o pe Internet, arătând că poliția s-a aflat la locul faptei, dar nu a făcut nimic să oprească uciderea fetei.

Aswad, membră a unui grup religios minoritar kurd denumit Yezidi, din Bashika, în apropierea orașului Mosul, a fost condamnată la moarte ca un act de „onoare” de ceilalți bărbați din familia sa, precum și de liderii religioși, făcându-se vinovată de faptul că avea o relație cu un băiat musulman, un sunnit. Adolescenta a fost târâtă în piața publică de către opt sau nouă bărbați care au aruncat cu pietre în ea timp de jumătate de oră, până au ucis-o, asasinarea fetei fiind privită de o mulțime de oameni, însă nimeni nu a sărit în ajutorul ei.

Ucișorii afirmau că fata s-a făcut de rușine și și-a nenorocit familia pentru că nu a ajuns o noapte acasă, și mai mult existau zvonuri cum că s-ar fi convertit la Islam pentru a fi mai aproape de iubitul ei.

Autoritățile kurde au introdus reforme care să scoată în afara legii aceste „crime de onoare”, însă nu au reușit să prindă niciun suspect până acum. Informații preluate de pe site-ul:

<http://www.ziua.ro/display.php?data=2007-05-05&id=220074>, Monica BICA.

la alta, în funcție de anumiți factori caracteristici fiecărei societăți în parte: mediu geografic, stadiul de dezvoltare istorică, culturală, națională și socială, a existenței sau nu a unei religii majoritare sau a unor structuri statale.

Această ultimă trăsătură este și cea care le-a imprimat acestor norme, prin definiție conservatoare și tradiționale, un dinamism deosebit care le face și astăzi să fie perfect valabile în cadrul societății, chiar dacă, uneori, promovează conduite ce pot fi considerate contradictorii, sau altfel spus, ceea ce pentru o persoană este bine poate să fie rău pentru altcineva.

Normele de conviețuire în societate promovează respectul pentru ceilalți prin intermediul respectului pe care fiecare persoană îl datorează, în primul rând, sieși, lucru perfect sesizat și de proverbul românesc care spune că „*ce ție nu-ți place, altuia nu-i face*”.

În cadrul normele de conviețuire în societate punem un accent deosebit pe tradiția populară, normele de morală (ce includ și regulile de bună-cuviință) și normele religioase.

1.1. Tradiția populară

Dintre toate normele sociale tradiția populară este cea care se identifică cel mai bine cu noțiunea de normă de conviețuire în societate, datorită trăsăturilor sale specifice, fiind o creație a societății, născută din dorințele și aspirațiile fiecărui popor, din durerile, necazurile și trăirile lui, din lupta dusă pentru supraviețuire, din înfrângerile și victoriile avute de-a lungul istoriei.

Tradiția este cel care a avut rolul, de-a lungul unei istorii mai mult sau mai puțin zbuciumate, să dezvăluie toate calitățile și defectele unei națiuni datorită caracterului său conservator, a perfecteii identificări cu locul unde a luat naștere și s-a format și, mai ales, a extraordinarei posibilități de adaptare, la vitregiile vremii, de care a dat dovadă („*codrul e frate cu românul*” spunea poetul arătând, că, „*veșnicia s-a născut la țară*”, iar românii nu și-au părăsit glia strămoșească indiferent de vicisitudinile istoriei).

Tradiția se poate caracteriza ca fiind o regulă de conduită care a luat naștere în cadrul unei societăți și care are la bază o repetare voluntară, din partea oamenilor, a unui comportament într-o perioadă relativ îndelungată de timp.

Creată în mod voluntar, tradiția nu are la bază o obligativitate din partea statului și, cu atât mai mult, încălcarea ei nu atrage o sancțiune statală, singura sancțiune care poate să vină fiind cea din partea societății care a creat-o și care nu poate îmbrăca, așa cum am arătat, decât o formă verbală de mustrare sau dispreț de forma: „*Nu e bine ce faci!*”, mergând până la izolarea sau alungarea celui vinovat („*Până nu faci ceea ce trebuie, nu mai ai ce vorbi cu mine!*”).

Născută în societate, tradiția a reflectat, inițial, modul în care omul primitiv observa și imita natura, adaptând-o nevoilor sale tot mai mari și mai complexe, și, ulterior, modul în care acesta se comporta în cadrul societății cu ceilalți oameni² sau cu animalele din gospodărie.

² Țăranii noștri au cultivat de-a pururi felurite pudori și de aici spaima de "gura satului". Rușinea de a se face de răs i-a menținut laolaltă în morala aspră a ruralității. Așadar, bunul-simț al românului își are originea în frica de

Și astăzi, în lumea satului, locul unde tradiția încă se mai păstrează, multe din activitățile umane se desfășoară în funcție de interpretarea unor elemente naturale (cerul, stelele, comportamentul păsărilor, etc.) și nu după calendar sau după informațiile primite de la instituțiile statului.

Tradiția populară sau datina este cea care îl însoțește pe om de-a lungul vieții, marcând, cu ajutorul cântecelor, fie ele de jale, de haiducie sau de cătănie, a doinelor, a poeziilor, a baladelor, a proverbelor și a dansului momentele importante ca nașterea, căsătoria și moartea.

Hora care se ținea în zilele de sărbătoare, poveștile și basmele bunicilor, colindele, portul tradițional și practicile caracteristice fiecărui eveniment erau mijloacele prin care tradiția era transmisă din generație în generație, pentru ca fiecare să se bucure de „înțelepciunea populară” (căci „limba noastră e o comoară”³) acumulată de înaintași săi.

Mai mult, în formele arhaice ale justiției, istoria activității judiciare consemnează că funcția de judecată și soluționare a conflictelor juridice revenea în anumite forme societății și nu unui magistrat specializat.

Atât în cetățile grecești, cât și în Roma Antică, formele prin care poporul (direct sau prin reprezentanții săi) participa la judecarea în piața publică sunt foarte numeroase, fiind vorba de o manifestare a procesului de tip acuzatorial (procesul penal având aspecte vădite ale unui proces privat) în care accentul cădea pe salvagardarea, cu prioritate, a intereselor celor nemijlocit implicați în cauză.

Intervenția masivă a cetățenilor în rezolvarea cauzei penale constituia prin democratismul formelor o asigurare împotriva abuzului sau arbitralului organelor statale și o garanție a climatului în care fiecare se simțea ocrotit prin aceea că justiția se distribuia de către egalii săi.

După destrămarea Imperiului Roman, în perioada de formare a noilor formațiuni statale instaurate după numeroasele mișcări ale popoarelor migratoare și

a fi altfel, de a încălca datinile și rânduielile micilor obști. E alinierea mecanică la normele de comportament conservate de tradițiile vetuste și anhibozate. Viețuirea în comunitățile închise duce la o tiranie a prejudecăților, a nemiscării în timp. Traiul urban i-a dezînhibat într-atât pe navetiștii epocii multilateral dezvoltate, încât ei s-au dezbarat brusc de cenzura autoimpusă în satele natale. Iar revărsarea brutală de nonconformism de acum este chiar consecința eliberării de această constrângere lăuntrică. Proaspăt orășeniți, și forțat totodată, foștii săteni nu și-au însușit și valorile civilizației urbane. Niște dezrădăcinați treziți hodoronc-tronc cu complexul asfaltului. Iar complexele, indiferent de natura lor, generează anarhie, individuală și colectivă.” Marian Nazat – „Rădăcini de glod”, Jurnalul Național, 28.12.2009, <http://www.jurnalul.ro/stire-editorial/radacini-de-glod-531243.html>

³ „Țăranul român a ales soliloquiul, și nu dialogul. Aplecat asupra plugului ori a snopilor secerate, trântit la umbra carului sau înșfîpt în ciomag în mijlocul turmei de oi, el a tăcut, nu s-a risipit în vorbe. În amfiteatrele goale ale naturii, limba nu i-a folosit la nimic, doar să-și scuipe obida și blestemul pământului. Pământ pe care ba l-a scurmat cu unghiile în anotimpurile potrivnice, ba l-a sărutat cu buzele părлите, în anotimpurile rodnice. Când n-a mai suportat însingurarea, a inventat cântecul de dor și jale, balada și doina, naivitatea artistică. Cu cine era să stea la palanre pe creastă de munte, în necuprinsul câmpiei sau în pustietatea codrului? Doar cu el însuși și de aceea ne lipsește talentul discursiv. Istoria parlamentarismului băștinaș cunoaște rari vorbitori cu har, oratori adică. Azi, ca și ieri, cuvintele sunt purtate cu meșteșug de o puținătate de senatori și deputați. Nici în agora nu se-nghesuie cine știe ce retori. Suntem un popor al monologului...” Marian Nazat, articol citat mai sus.

chiar în condițiile societății feudale dezvoltate, rolul soluționării pricinilor de către nespecialiști s-a diminuat.

Funcția de judecată devine o componentă a puterii politice realizată de către prinți, monarhi sau alți suverani, precum și de către fiecare feudal în limitele posesiunii sale.

Totuși, într-o mare parte a Europei, în conformitate cu tradițiile juridice locale s-au menținut și forme de participare la justiție a unor persoane fără cunoștințe juridice reprezentând:

✓ fie obștea, deoarece exista concepția că infractorul răspunde față de obște, colectivității revenindu-i astfel dreptul de a se pronunța asupra unei probleme simple cu privire la comiterea faptei de către cel învinuit, lucru ce putea fi soluționat ușor de orice om de bun simț, conștient de drepturile și obligațiile sale și fără a fi nevoie să se recurgă la un specialist;

✓ fie având un statut personal egal cu cel judecat, regulă ce reflectă ierarhia feudală atât de bine stabilită într-o societate stratificată, cum era cea feudală.

Și pe teritoriul țării noastre întâlnim sistemul judecătii de către obște, condusă de o căpetenie aleasă, cel mai adesea denumită jude (juzi), ajutat de un consiliu format din bătrânii satului, acei „*oameni buni și bătrâni*” (*homines boni et veterani*) care se bazau pe practici cu o aplicare îndelungată (*plures actus uniformes continui*), în baza convingerii că ele reprezentau ordinea juridică (*opinio iuris et necessitatis*).

Pedeapsa cea mai gravă nu era moartea, ci izgonirea vinovatului din cadrul comunității, astfel că rolul „*opinie publice*” s-a concretizat într-o serie de forme vis-à-vis de infractor (de exemplu: hoțul era purtat prin sat cu lucrul furat, pentru a fi arătat și disprețuit, dispreț ce echivala cu moartea civilă a acestuia și care ducea la excluderea automată și fără drept de apel din rândul obștii, etc.).

Formele de pedeapsă erau variate plecând de la strigarea peste sat sau strigarea la horă ori diferite porecle date celor ce încălcau normele de conviețuire socială, până la povestirea peste tot satul astfel încât să rămână toată viața batjocora satului: „*nu mai scăpa de gura satului*” sau „*de gura lumii*”.⁴

Dacă în perioada timpurie participau la judecată toți sătenii „*cu grămadă*” credem că, în timp, în compunerea obștii un loc important începe să-l ocupe și preotul (practică consacrată în dreptul bizantin) și care, de altfel, avea să se mențină de-a lungul istoriei până în perioada interbelică, când preotul intra în compunerea „Sfaturilor de împăciuire” propuse de Mareșalul Antonescu în 1943.⁵

De altfel la sate se vor păstra și în perioada Evului Mediu instanțele formate din oamenii bătrâni ai satului, în timp ce la târguri și orașe avem șoltuzii (juzii) cu cei 12 pângari, peste care s-au suprapus organele de stat, dregătorii, vornicii, pârcălabii, banii din conducerea județelor și ținuturilor, judecătorii din circumscripțiile

⁴ D. V. Firoiu „*Istoria statului și dreptului românesc*”, Editura Fundației „Chemarea”, Iași, 1993, pag. 47.

⁵ I. Ionescu - Dolj în „*Revista de drept penal și știință penitenciară*”, nr. 6-10, 1943, pag. 232-233.

administrative, precum și marii vornici și marele ban cu competență în părțile de țară aflate sub cârmuirea lor.

Toți aveau o competență generală – civilă și penală – la care se adăuga competența specializată a dregătorilor, ca și cea a boierilor și mânăstirilor, precizată în actele domnești de delegare a atribuțiilor lor judecătorești.

De asemenea părțile în litigiu puteau să-și aleagă, de comun acord, mai mulți boieri-judecători care să judece cauza. Concepția care sta la baza procedurii judiciare era ce judecata să se realizeze „după lege și dreptate”, „după dreptate și după obiceiul țării noastre”, în care legea sau obiceiul erau „*Legea țării*”, iar dreptatea era morala epocii.

Conștiința juridică fiind aceea care trebuia să vegheze la respectarea moravurilor, la justa interpretare și aplicare a legii pentru ca judecata să fie „*cu dreptate, fără fățărnicie, cu cinste, fără nimănua cu voie vegheată*”.

Cu privire la „*instanțele superioare*” trebuie făcută precizarea că nu exista apel sau alte trepte de jurisdicție, dar părțile nemulțumite de o hotărâre dată puteau să redeschidă procesul la aceeași instanță sau la organele de stat superioare, inclusiv sfatul domnesc și domnul țării.

De asemenea nu exista, încă, nici principiul autorității lucrului judecat, ceea ce menținea o stare de nesiguranță în relațiile judiciare. Domnii au încercat să îngreuneze redeschiderea proceselor, dând hotărâri în care se specifica plata unei amenzi – zavească, gloabă, pradă – de către partea care atacă hotărârea.

Deosebită era „*ferăia*”, care consta din o sumă de bani pe care câștigătorul procesului o depunea în visteria domnească sau în mâna dregătorilor care judecaseră, urmând ca în caz de rejudecare partea care a pierdut procesul să-i înapoieze câștigătorului suma depusă.⁶

Așa cum se observă obiceiul reflectă tradiții care astăzi nu mai au aceeași valoare și aceleași semnificații⁷. Mai mult, datorită caracterului său conservator și a transmiterii prin „*vin graț*”, din generație în generație, obiceiul se modifică extrem de greu, și, deși ar fi trebuit să te ajute să te identifice ca parte a unui popor, a unei națiuni, este mai mult o atracție turistică, decât o realitate socială care face parte din viața fiecăruia dintre noi.

Puținele emisiuni despre folclorul românesc, despre dansul și portul popular, despre datinile și baladele populare, ca și sărăcia exponatelor aflate la „Muzeul satului” nu reușesc să mai creeze o conștiință populară, singurele care mai au astăzi căutare fiind colindele cântate cu ocazia Crăciunului.

⁶ E. Cernea, E. Molcuț „*Istoria statului și dreptului românesc*”, Casa de editură și presă „Șansa” S.R.L., București, 1992, pag. 124.

⁷ În 2007 în România o tânără de etnie rommă s-a sinucis pentru că dorea să învețe și să iasă din tradiția etnie: „*Pentru colegii din clasa a IX-a C și profesorii de la liceu este cât se poate de clar, la fel ca pentru toata lumea, că Szozma și-a pus capăt zilelor fiindcă nu voia să fie slujitoarea bărbatului, în fața căruia nu ar fi avut nici un drept; trebuia să meargă în urma lui pe strada, să nu treacă prin fața lui, să nu-i iasă din vorbă. Și ar fi urmat să facă mulți copii și să-i crească eventual cum a crescut și ea, în mizerie și în beznă*” – citat preluat de pe site-ul: <http://www.cotidianul.ro/index.php?id=11345&art=30069&cHash=4eba4bf384>

Spre deosebire de noi, în alte culturi, unele tradiții, în special cele vestimentare, sunt mult mai strict ținute, cu toate protestele interne și internaționale, mai ales că și religia se implică în susținerea lor.

Asfel într-o perioadă în care atenția întregii planete este îndreptată către țările arabe, portul tradițional islamic (hijabul) naște controverse chiar în interiorul lumii musulmane.

De la obligativitatea lui sub incidența legii islamice până la interzicerea lui în lupta cu fundamentalistii musulmani, de la femeile care au ales de bună voie să poarte vălul până la cele care protestează în stradă împotriva lui, nicăieri în lumea islamică hijabul nu trece indiferent.

Hijabul – codul vestimentar islamic - se pare că își are originile în Mesopotamia unde exista obiceiul ca femeile respectabile să se acopere, în timp ce sclavelor și prostituatelor le era interzis, reprezentând astfel statutul social al femeii.

În unele țări vorbitoare de arabă și în țările Occidentale, cuvântul „hijab” se referă la acoperirea capului și corpului femeii, dar la bază, hijabului îi este atribuită semnificația de modestie, intimitate și moralitate, iar Coranul cere atât femeilor cât și bărbaților să se îmbrace modest, respectând hijabul.

Țările arabe au legi și obiceiuri diferite privind codul vestimentar al femeii, dar în majoritatea covârșitoare a lor, acesta este reglementat, numai în câteva țări arabe, precum Kuveitul, Libanul, Iordania și Siria, vălul islamic nefiind obligatoriu.

Totuși, în alte părți ale lumii, toate femeile, inclusiv cele care nu sunt musulmane, poartă hijabul de teama posibilelor repercusiuni. Recent, un grup de fundamentalisti musulmani din provincia indiană Kashmir a cerut femeilor să înceapă să poarte vălul islamic.

Văzând că apelul le-a fost ignorat, membrii grupării au cutreierat străzile și au aruncat cu acid pe fețele femeilor care nu erau acoperite.

Problema vălului islamic a început să fie intens mediatizată în Occident la începutul anului 2004, când parlamentul francez a adoptat o lege prin care interzicea purtarea sau afișarea simbolurilor religioase în școli. Deși această măsură presupunea, printre altele, și interzicerea cruciulițelor, a icoanelor și a însemnelor evreiești, cea care s-a simțit vizată a fost comunitatea islamică.

Musulmanii au acționat în consecință alegând să își arate nemulțumirea în stradă. Protestele împotriva proiectului de lege ce le priva pe tinerele musulmane de dreptul de a purta hijabul au ținut săptămâni la rând prima pagină a ziarelor din întreaga lume

Cea mai grea perioadă pentru femeile musulmane a fost în timpul regimului taliban, afganele fiind forțate să nu se afișeze în public decât îmbrăcate în burqa (de obicei de culoare albastră), deoarece, conform credințelor talibane, fața unei femei este sursă de corupție pentru bărbații care nu le sunt rude.

Burqa este o bucată mare de pânză ce acoperă femeia din cap până în picioare, inclusiv fața și chiar ochii. Și purtarea încălțăminteii cu toc era interzisă în acea perioadă, deoarece nici un bărbat nu trebuia să audă pașii unei femei, așa cum nu le era permis să vorbească decât în șoaptă, li se interzisesse accesul la educație, îngrijiri medicale și igienă (prin interzicerea accesului în băile publice).

Multe femei care s-au salvat fugind în occident au rămas marcate, refuzând de pildă să renunțe la abaya chiar și când legea noului stat le-o cerea.

În ceea ce privește Arabia Saudită, rămasă cea mai conservatoare țară islamică după căderea regimului taliban, femeia trebuie să se acopere în public din cap până în picioare, iar pentru a se asigura că se respectă hijabul, pe străzi patrulează permanent poliția religioasă, mutaween, iar pedepsele corporale sunt dure și, de obicei, aplicate în public drept exemplu.

Portul tradițional este abaya neagră. Aceasta poate fi ori o țeșătură de forma unui mare pătrat în care femeia se acoperă din cap până în picioare, ori un caftan lung. Abaya acoperă tot corpul în afară de față, picioarele de la gleznă în jos și mâinile. Poate fi purtată cu niqab, un voal care acoperă toată fața în afară de ochi, iar unele femei aleg să poarte mănuși lungi și negre astfel încât și mâinile să le fie acoperite

În unele sate din Arabia Saudită, femeile nu-și dezvăluie chipul niciodată după vârsta de 12 ani nici măcar tatălui, fraților sau soțului. Deși se confundă, această practică ține de tradițiile locale, nu de învățăturile islamice.

Un caz foarte mediatizat a fost de curând cel al unei femei dintr-un sat aflat în sud-vestul orașului saudit Khamis Mushayt. Aceasta a cerut divorțul după ce soțul său a încercat într-o noapte, crezând-o adormită, să-i vadă chipul.

Femeia nu a fost înduplecată nici de promisiunile soțului că nu va mai încerca niciodată așa ceva, nici de cei 30 de ani de căsnicie pe care îi au împreună.

În mai multe țări femeile au ca port tradițional îmbrăcămintea sobră, care să le acopere în întregime, dar în orașe musulmane au adoptat ținute mai lejere, păstrându-și doar voalul pe cap.

Un exemplu în acest sens este Iranul, unde femeile au ca port tradițional chadorul, o pelerină fără mâneci care le acoperă părul și corpul, dar în marile orașe, mai ales tinerele, preferă hainele occidentale împreună cu voalul.

Actualul președinte iranian, Mahmoud Ahmadinejad, cunoscut pentru conservatorismul său, este totuși un susținător al reformelor în ceea ce privește drepturile femeilor, după ce în 2006 a propus ca femeile să nu mai fie nevoite să poarte vălul islamic.

Ideea președintelui a șocat o mare parte a populației, dar a fost salutată de tineret, cu toate că oficialii și liderii religioși au consimțit că o asemenea lege nu poate exista. Totuși, încurajate de suportul președintelui, multe tinere au început să renunțe la hijab.

În aprilie 2007, liderul suprem al Iranului Ayatollahul Seyyed Ali Khamenei a decis să ia atitudine și a cerut șefului poliției religioase să intervină în forță. Mii de femei găsite pe stradă fără văl islamic au fost arestate și pedepsite exemplar.

La sfârșitul aceluiași an, reprezentantul Ayatollahului Khamenei în estul Azerbaidjanului a declarat că femeile care nu poartă hijabul, dar și tații și soții acestora, ar trebui omorâți.

Mai mult hijabul este obligatoriu pentru femeile din Iran chiar și dacă fac sport de performanță, fiind obligatoriu să-l poarte în competiții (desfășurate exclusiv pentru femei), chiar și în timpul probelor (marile firme de echipamente sportive creând un hijab special pentru fiecare probă în parte: de la impermeabil pentru sporturile acvatice până la aerodinamice pentru alergătoare).

În aceste condiții, majoritatea tinerelor au ales să-și păstreze voalul, având grijă să-i dea o formă cât mai modernă, mai ales că numeroase reviste și site-uri le oferă purtătoarelor de hijab metode de aranjare a voalului în stiluri inedite, de combinare a veșmintelor tradiționale modeste cu articole occidentale și culori vibrante, iar prezentările de modă, exclusiv pentru femei, au un mare succes deoarece doamnele cu dare de mână poartă sub pelerinele largi creații ale caselor celebre precum Versace, Dior sau Oscar de la Renta.

Există și țări musulmane, precum Tunisia, în care guvernul a interzis folosirea vălului, președintele Zine El Abidine Ben Ali, în lupta sa politică împotriva extremiștilor religioși, declarând vălul ca fiind de origine sectantă, străină de Coran, și subliniind importanța rochiei tradiționale tunisiene ca simbol al identității naționale.

Femeile care au insistat să-și păstreze vălul au fost obligate să demisioneze din instituțiile publice.

O situație aparte este în Turcia, unde femeile au cel mai mare grad de libertate și egalitate din întreaga lume musulmană, deoarece statul (deși cu o populație majoritar musulmană) și constituția sunt laice, nu islamice, iar portul vălului islamic este interzis în instituțiile de stat, conform unei legi lăsate de Kemal Atatürk, fondatorul statului turc laic.

Totuși, această libertate nu a dus la unitate ci, dimpotrivă, la diviziune, deoarece, în prezent, studentele care poartă hijab nu au dreptul să frecventeze cursurile universitare din această țară.

Pentru a schimba această situație guvernul de la Ankara, prin vocea premierului, Recep Tayyip Erdoğan s-a declarat de acord, la începutul anului 2008, să fie introdusă o lege prin care femeilor să li se permită din nou purtarea vălului islamic în instituțiile de stat, școli și universități.

Dezbaterile pe acest subiect au împărțit în două societatea turcă. Femeile care au fost crescute în spiritul republicii laice se tem că acesta va fi un pas înapoi și că ar putea fi doar începutul retragerii libertăților lor și al introducerii sharia (legea islamică).

Pe de altă parte, musulmanele care au îmbrățișat hijabul din proprie dorință consideră că e dreptul lor să-și respecte credința și să-și urmeze studiile, nefiind nicio contradicție între cele două. Atât femeile pro hijab cât și cele care se opun noului proiect de lege au ieșit în stradă pentru a-și susține cauza, iar disputa se intensifică în toate părțile societății.

Marea majoritate a femeilor din lumea islamică, atât cele pro laice cât și musulmanele practice, sunt împotriva obligativității hijabului. Dacă în cazul primelor motivele sunt evidente, cele din a doua categorie au motive de ordin etic. Acestea doresc să poarte vălul islamic vădit din proprie voință, în semn de respect pentru islam, și nu din motive coercitive.

Musulmanele care au ales de bună voie să poarte hijabul spun că se simt mai în siguranță înveșmântate astfel, iar modestia pe care o reflectă le dă o pace interioară cere le ajută să treacă prin greutățile vieții mai ușor⁸.

Și tot despre tradiție, chiar dacă aceasta este interpretată într-un mod un pic curios de instanțele de judecată din alte state, un exemplu elocvent fiind hotărârea adoptată de Curtea de Casație din Italia care apreciază că o mamă de etnie romă care cerșește în stradă cu propriul copil, în vârstă de patru ani, nu poate fi condamnată pentru „sclavie” deoarece „un asemenea comportament face parte din tradiția culturală a unui popor”, potrivit deciziei 44.516 a Curții de Casație, care clasează o hotărâre a Curții de Apel din Neapole, care a condamnat la cinci ani de închisoare o mamă dintr-o familie romă care cerșea pe străzile orașului Caserta, la nord de Neapole, cu un bebeluș în brațe și un copil în vârstă de patru ani alături.

Potrivit judecătorilor Curții de Casație, acuzația de sclavie nu poate fi reținută împotriva mamei, deoarece ea nu face parte dintr-o bandă de exploatare a minorilor,

⁸ Analiză preluată de pe site-ul: http://www.antena3.ro/In-spatele-valului-islamic.-Intre-traditie-si-controversa_a3_50989_ext.html, Alexandra Crișu, 25 iunie 2008